

Asia: VN/2160/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kysymykset lausunnon antajille

Millaisia huomioita teillä on oppivelvollisuuslakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Porvoon kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista. Oppivelvollisuuslakiin ehdotetut muutokset ovat pääosin kannatettavia, mutta vaativat joitain täsmennyksiä.

Porvoon kaupunki korostaa, että esitetyt muutokset lisäävät asuinkuntien ohjaus- ja valvontatehtäviä. Tämä edellyttää riittäviä resursseja, kuten henkilöstöä, tiedonhallinnan kehittämistä sekä tiivistä monialaista yhteistyötä. Lakimuutosten toimeenpanossa on varmistettava, että kunnille osoitetaan riittävä rahoitus.

Nuorten työpajatoiminta

Porvoon kaupunki pitää kannatettavana, että 4 §:n 2 momenttiin lisättäisiin uusi 6 kohta, jonka mukaan oppivelvollisuutta voisi suorittaa myös nuorisolaissa (1285/2016) tarkoitetussa nuorten työpajatoiminnassa 5 §:n mukaisesti.

5 §:n perustelujen mukaan kyseinen ajanjakso olisi ainoa, jolloin oppivelvollisuutta voisi suorittaa nuorten työpajatoiminnassa tässä pykälässä säädetyllä tavalla. Porvoon kaupunki ei pidä tällaista rajausta perusteltuna. Nykytilanteessa nuorilla on mahdollisuus osallistua nuorisolain mukaiseen työpajatoimintaan tilanteissa, joissa oppivelvollisuuden suorittaminen on keskeytynyt. Porvoon kaupunki katsoo, että tämän mahdollisuuden tulee säilyä myös lakimuutoksen jälkeen. Nuorten työpajatoiminta tarjoaa joustavan, yksilöllisen ja toiminnallisen oppimisympäristön niille nuorille, jotka eivät ole kiinnittyneet koulutukseen tai joille perinteinen oppilaitosympäristö ei ole kyseisellä hetkellä mahdollinen.

Ehdotettu rajausta voi johtaa siihen, että osa nuorista jää ilman heille soveltuvaa vaihtoehtoa, mikä lisää riskiä jäädä koulutuksen ulkopuolelle. Porvoon kaupunki korostaa, että työpajatoiminta toimii monelle nuorelle tärkeänä siirtymävaiheen tukena kohti koulutusta ja työelämää.

Asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu

Oppivelvollisuuslain 14 §:ssä säädetään jo nykyään, että asuinkunnan tehtävänä on ohjata oppivelvollista hakeutumaan 4 §:ssä tarkoitettuun hänelle soveltuvaan koulutukseen ja tarvittaessa muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. Näin ollen tämä ei muutettaisi asuinkunnan jo voimassa olevia lakisääteisiä velvoitteita.

Porvoon kaupunki kannattaa esitystä, jonka mukaan: ”Oppivelvollisuuslain 14 §:ään tulisi lisätä säännös asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuun jatkumisesta huolimatta siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuutta nuorten työpajatoiminnassa ehdotetussa oppivelvollisuuslain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla. Myös oppivelvollisuuslain 15 §:ssä säädetty osoittamisvelvollisuus koskisi asuinkuntaa näissäkin tilanteissa, sillä se liittyy asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuuseen.”

Millaisia huomioita teillä on tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettuun lakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Opiskelupaikan osoittaminen

Oppivelvollisuuslain 15 §:ssä säädetyn mukaisesti asuinkunnan tehtävänä olisi kahden kuukauden kuluttua ohjaus- ja valvontavastuun alkamisesta osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, jos oppivelvollinen ei ole aloittanut oppivelvollisuuslain 4 §:ssä tarkoitettua koulutusta. Porvoon kaupunki ehdottaa, että 15 §:ää tulee muuttaa siten, että asuinkunnalla on mahdollisuus osoittaa opiskelupaikka myös aikuisten perusopetukseen silloin, kun se on oppivelvollisen yksilöllisten tarpeiden ja nuoren edun mukaista. Aikuisten perusopetusta olisi kokonaisuutena kehitettävä vastaamaan myös oppivelvollisten tarpeita.

Porvoon kaupunki korostaa, että muutosten vaikutuksia tulee arvioida erityisesti yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja varmistaa, etteivät muutokset heikennä maahan muuttaneiden nuorten tai muiden erityistä tukea tarvitsevien ryhmien koulutuspolkuja.

Millaisia huomioita teillä on perusopetuslakiin, ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ja lukiolakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Opiskelijoiden valintaperusteet

Porvoon kaupunki kannattaa oppivelvollisten asettamista ensisijalle yhteishaussa tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa valintakriteerien täytyessä. Sen sijaan kaupunki ei kannata oppivelvollisten ensisijaisuutta jatkuvassa haussa, koska se voi lisätä tarpeetonta alan vaihtoa ja hakemista, jossa se ei ole tarkoituksenmukaista opiskelijan edun tai koulutuksenjärjestäjän kannalta.

Huolena kuitenkin on, että oppivelvollisten ensisijaisuus voi vaikeuttaa myös joidenkin jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevien nuorten opintopolkuja. Esimerkiksi perusopetuksen päättövaiheessa Suomeen muuttavien nuorten siirtymä toisen asteen koulutukseen voi perustelluista syistä olla myöhemmin jopa muutamalla vuodella. Muutos asettaisi heikompaan asemaan myös ne nuoret jotka täyttävät 18 vuotta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen aikana.

Porvoon kaupunki pitää esitettyjen muutosten tavoitteita pääosin kannatettavina, mutta katsoo, että edellä esitetyt täsmennykset ovat tarpeen, jotta uudistus tukee oppivelvollisten yksilöllisiä tarpeita, ehkäisee koulutuksen ulkopuolelle jäämistä sekä on kuntien näkökulmasta toteuttamiskelpoinen.

Gillberg Jessica
Porvoon kaupunki, perusopetus- ja lukiokoulutuspalvelut